

CAP:n seurantakomitea

Luomuliitto ry:n muutosehdotuksia CAP-strategiasuunnitelmaan.

Muuttuneen toimintaympäristön vuoksi luomuala on tehnyt jo useamman ehdotuksen siitä, miten luomukorvausehtoja voitaisiin muuttaa, jotta tuottajalla olisi enemmän joustoa reagoida markkinaheilahteluihin ja tuotannon kehitys vastaisi asetettuja tavoitteita. Luomukorvauksen tavoitteen kärjeksi on valikoitunut luomutuotteiden tuottaminen markkinoille CAP-strategian, Pellolta pöytään ja biodiversiteettistrategian sekä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden kustannuksella. Luomukorvauksen kokonaismäärän laskemisen tilakohtaisesti, korvausehtojen kiristymisen, yhdessä tuotantoehtojen kiristymisen kanssa, tarkastusmaksu perusteiden muutoksien ja nousun sekä markkinoiden heilahtelujen ansiosta on tuottajien määrä ja luomupinta-ala laskussa, eikä näköpiirissä ole, että vuosi 2024 toisi tähän mitään muutosta.

On täysin kohtuutonta ohittaa kaikki ilmasto- ja ympäristötavoitteet luomutuotteiden tuottamisen tavoitteen vuoksi, haastaa alaa ja laittaa tuottajat näin ahtaalle varsinkin näinä aikoina. Tukijärjestelmään on varattu rahoitus luomupinta-alan ja luomueläintuotannon tasaiseen kasvuun. **Hallinnon vastuulla on varmistaa, että varat käytetään ja tavoitteet toteutuvat. Hallinnon tulisi pohtia ennemmin, miten heidän itse asettamiinsa tavoitteisiin päästään, sen sijaan, että keskitytään rajoittavien toimien luomiseen.**

7§ Luomusitoumus, ympäristösitoumus ja ekojärjestelmät

Viljelijä ei saa valita luomusitoumuksen kohteena olevalle peltolohkolle Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 13 §:n 1 momentin 3 kohdassa tarkoitettua ekojärjestelmää.

Luomuviljelijöiltä on perusteettomasti evätty mahdollisuus valita toimenpiteitä ekojärjestelmästä. Perusteena on mainittu meidän mielestämme virheellisiä tulkintoja luomusitoumuksesta. Esimerkiksi viljelykiertovaatimus: luomusitoumuksessa tai luomun tuotanto-ohjeissa ei ole nurmikasvustoille minkäänlaista viljelykiertovaatimusta. Todellisia perusteita luomukorvauksen maksurajoituksiin luonnonhoitopeltojen, monimuotoisuuspeltojen ja suojavyyhykkeiden osalta ei ole. Lisäksi ekojärjestelmän viherlannoitusnurmen, luonnonhoito- ja monimuotoisuuspeltojen vaatimukset poikkeavat kokonaan luomusitoumuksen ja tuotanto-ohjeiden vaatimuksista. **Ehdotamme, että rajoitus poistetaan perusteettomana ja luonnonmukaista viljelytapaa syrjivänä. Lisäksi korvaus on maksettava täysimääräisenä myös luomutiloille.**

Luomukorvauksen ehdot määrittelevän asetuksen 8 § kerrotaan rajoitus, jonka mukaan luomueläintuotannon sitoumustila ei voi hakea ja saada tukea kaikista **eläinten hyvinvointikorvauksen** toimenpiteistä. Näitä ovat nuorkarjan laidunnus, emo- ja lypsylehmien laidunnus, nautojen ulkoilu sekä lampaiden ja vuohien laidunnus. Lisäksi kerrotaan, että em. eläinten hyvinvointikorvauksen toimenpiteitä voi hakea vasta sitten kun luonnonmukaista kotieläintuotantoa koskevan sitoumuksen sitoumuskausi on päättynyt.

Luomusitoumusten sitoumuskausi päättyy 30.4. mutta eläinten hyvinvointikorvauksen hakuaja on heti vuoden vaihduttua ja sitoumus velvoittaa kalenterivuoden ajan kerrallaan. Ruokaviraston mukaan haku avautuu jälleen tammikuussa 2024.

Tämä johtaa siihen, että tila, joka luopuu eläintuotannon luomusitoumuksesta edellämainittujen eläinten osalta pääsee hakemaan eläinten hyvinvointikorvausta laidunnuksen ja ulkoilun osalta vasta seuraavana vuonna, vaikka toteuttaa ehtoja jatkuvasti jo vuoden alusta alkaen.

Luomuliitto ehdottaa, että luomusitoumustilalle annetaan mahdollisuus jättää hakemus nuorkarjan laidunnuksen, emo- ja lypsylehmien laidunnuksen, nautojen ulkoilun sekä lampaiden ja vuohien laidunnuksen toimenpiteistä hyvinvointikorvauksen hakuikaan, vaikka niitä koskeva luomusitoumus on vielä voimassa.

12 § Peltolohkojen siirtäminen luonnonmukaiseen tuotantoon

Luomutuotantoon siirtymistä voidaan helpottaa muuttamalla nykyisiä sitoutumisehtoja. Luomun tuotanto-ohjeet ovat päivittyneet uuden luomuasetuksen myötä. Uudet tuotanto-ohjeet huomioivat entistä tarkemmin luomuasetuksen vaatimukset siirtymäajan osalta. Aiemmin asiaa tarkasteltiin lähinnä kalenterivuosittain. Nyt jokaiselle lohkolle kirjataan siirtymäajan alkamis- ja päättymispäivä. Lohkoilla siirtymävaihe voi alkaa ja päättyä milloin tahansa ja siirtymävaiheen alkaminen ja päättyminen eivät seuraa kalenterivuosia. Toinen muutos on ensimmäisen 12 kuukauden satoa käyttöä koskeva muutos. Enää sitä ei voida käyttää lisäaineistona luomuvalvonnassa olevilla lohkoilla.

Ehdotamme, että uusien aloittavien luomutilojen on mahdollista aloittaa luomutuotannon siirtymävaihe myöhemmin kuin 1.5. viimeistään 15.6. mennessä, johon mennessä on myös ilmoitauduttava luomuvalvontaan. Muutos koskisi vain niitä uusia aloittavia luomutiloja, jotka siirtävät ensimmäisenä sitoutumisvuonna osan lohkoista 1.5 -15.6 välisenä aikana luomuun. Aikajousto olisi yksinkertainen tapa lisätä luomuun siirtymisen kiinnostusta ja vähentää luomuun siirtymisestä aiheutuvia taloudellisia kustannuksia.

Ehdotamme, että vaatimus ”Kaikkien lohkojen on oltava luonnonmukaisesti viljeltyjä viimeistään toisesta sitoumusvuodesta alkaen”, muutetaan kolmannelta sitoumusvuodesta alkaen.

Lisävuosi mahdollistaisi luomuun siirtyvillä tiloilla oman toisena siirtymävuotena tuotetun TOS-siemenen käyttö kolmantena sitoumusvuotena luomuun siirtyvillä lohkoilla. Muutos pienentää luomuun siirtymisen kustannuksia, kun osalla lohkoista voi käyttää omaa siirtymävaiheen siementä kolmantena sitoutumisvuotena. Muutoksesta ei synny tukijärjestelmään kustannuksia.

Ehdotamme, että lause ”Luomusitoumukseen sitoumuskauden aikana lisättyjen peltolohkojen viljelyssä on noudatettava, sen sitoumusvuoden kasvukauden alusta lähtien, jolloin peltolohko lisätään luomusitoumukseen.” muutetaan muotoon: Luonnonmukaisen tuotannon ehtoja on noudatettava siitä lähtien, kun peltolohko tulee luomuviljelijän hallintaan.

Muutos yksinkertaistaa ja selkeyttää säädöksiä sekä vähentää valvonnan tarvetta ja muutos olisi linjassa EU luomuasetuksen kanssa. Päivämäärän muutos helpottaisi merkittävästi luomuun siirtymisen hallinnollisia vaatimuksia.

13 § Luonnonmukaisesti viljeltävät kasvit

Maatilalla, josta on tehty luomusitoumus, on viljeltävä sitoumusvuoden aikana liitteessä 2 tarkoitettuja myyntikasveja yhteensä vähintään 30 prosentilla sitoumuksen kohteena olevasta alasta, joka on jo ohittanut 12 §:ssä tarkoitettua siirtymävaiheen.

Luomuliitto vaatii, että kohta muutetaan siten, että myyntikasveja tarvitsee viljellä keskimäärin 30 prosentilla tilan viljelyalasta sitoumuskauden aikana. On kohtuuton vaatia, että tavoitteen on toteuduttava joka vuosi. Tämä syrjii etenkin pieniä tiloja sekä asettaa haasteita, koska raja ei joustakaan. Sanktioita langetetaan pienemmästäkin vajauksesta ilman minkäänlaista joustoa. Ei ole järkevää esimerkiksi viljellä pienillä pinta-aloilla leipäviljaa, jota ei kuivata erän pienuuden takia ja jonka rahdista muodostuu kohtuuttoman kallista. Tämä uudistus ei tue monipuolisen tuotannon kehittymistä, joka on kestävän ja muutosjoustavan maataloustuotannon perusta.

Edellä mainittua prosenttia laskettaessa avomaavihannesten viljelyssä oleva ala kerrotaan kahdella. ~~Tarhaherne luetaan avomaavihannekseksi myyntikasviksi, jos viljelijä on tehnyt viljelysopimuksen tarhaherneen teollisesta sopimustuotannosta.~~

On hienoa, että avomaavihannesalat voidaan kertoa kahdella, mutta tarhaherneen status on vielä epäselvä. Yliviivattu teksti on poistettu asetusluonnoksesta, myyntikasvilistalta on poistettu suluissa ollut teollinen sopimustuotanto, mutta avomaavihanneslistalla on vielä tarhaherne viittauksella, että teollinen sopimustuotanto on hyväksytty. **Jotta epäselvyyksiltä vältytään erilaisten herneviljelmien yksilöinti tulee tehdä tukikoodein. Eri koodi rehuherneelle ja avomaavihanneskasvina viljeltävälle kokonaisina palkoina myytävälle herneelle.** Ehdotamme myös, että avomaavihanneslistalle lisätään vihanneshärkäpapu ja sokerimaissi.

Myyntikasviksi luetaan liitteessä 2 tarkoitettujen viljojen ja palkokasvien seokset sekä palkokasvien ja öljykasvien seokset, jos ne korjataan tuleentuneena ja ne ovat eroteltavissa toisistaan. Myyntikasviksi ei lueta ennen tuleentumista korjattavia viljoja eikä palkoviljoja ja niiden seoskasvustoja. Tuleentumisella tarkoitetaan tässä asetuksessa sadon valmistumista, jolloin kasvuston väri muuttuu vihreästä kellertävän ruskeaksi, ja jyvän tai siemenen maitomainen sisus kovettuu kiinteäksi ja kestäväksi.

Luomukorvausehdon myyntikasvivaatimus lähtee siitä olettamuksesta, että tuotteille on kysyntää markkinoilla, mutta nyt niitä ei kuluttajan ostovoiman alentumisen vuoksi ole. Tilat joutuvat kuitenkin sitoutumaan luomutuotantoon 5 vuodeksi, jolloin nopea reagoiminen on mahdotonta, koska tuen ehdot ovat niin kireät, että reagointiin ei ole mahdollisuutta. **Luomuliitto esittää, että hallinto selvittää perinpohjaisesti, miten luomukorvausehtoihin voidaan saada tuottajalle mahdollisimman paljon joustoa reagoida muuttuneeseen toimintaympäristöön.**

Luomuliitto ehdottaa, että kahden tai useamman viljalajin seoksena kylvetyt tuleentuneena korjattavat kasvustot hyväksytään myyntikasveiksi sekä rajauksen poistamista että hernetä tulee olla yli 50 %. Koska Ruokavirasto on heikosti informoinut viljelijöitä puitavien seoskasvustojen myyntikasviksi hyväksyttävästä kasvikoodista JA koska kasvikoodeissa on ristiriita eri tukijärjestelmien välillä koskien seoksia alle 50% hernetä (kyseistä seosta ei voi ilmoittaa luomutuen myyntikasviksi kelpaavalla koodilla ”seos herne/härkäpapu/makealupiini+vilja”, koska siemenseos ei täytä tälle koodille maksettavan pohjoisen tuen ehtoa), tulee tänä vuonna hyväksyä myyntikasviksi ne ”seoskasvusto (valkuaiskasvit+vilja)” -koodilla ilmoitetut kasvustot, jotka viljelijä pystyy lohkomuistiinpanojen avulla todentamaan herne/härkäpapu/makealupiini+vilja seoksiksi. Tulevalle vuodelle tulee perustaa uusi kasvikoodi ”seos herne/härkäpapu/makealupiini alle 50%+vilja”, jolla ilmoitetut kasvustot hyväksytään myyntikasviksi.

Edellä 1 momentissa tarkoitettua myyntikasvivaatimusta ei tarvitse noudattaa sellaisella maatilalla, jonka sitoumusalasta käytetään vähintään 50 prosenttia oman luonnonmukaisen kotieläintuotannon sitoumuksen kohteena olevan karjan rehuksi tai kyseisen maatilalla kanssa säännöllistä yhteistyötä tekevien kotieläintuotantoa koskevan luomusitoumuksen tehneiden maatilojen karjan rehuksi suoraan tai luonnonmukaisen tuotannon valvontajärjestelmään kuuluvan välitysliikkeen kautta.

On hyvä, että myyntikasvivaatimuksen velvoitetta ei tarvitse noudattaa, jos sitoumusalasta 50 % on luomurehuntuotannossa. On kuitenkin tarve sille, että myyntikasvivelvoite ja rehuntuotantoala pystyttäisiin joustavasti yhdistämään. Luomuliitto esittää, että hallinto selvittää, miten tämä olisi mahdollista toteuttaa. Mm. aikaisemmin myyntikasviksi laskettu seosviljan sopimustuotanto rehunvälitysliikkeelle lasketaan nyt tähän 50 % rehuntuotantoalaan. Mutta koska markkinat muuttuvat, rehunvälitysliikkeet eivät välttämättä tee sopimuksia, jotka kattavat 50 % tuotantoalasta ja intensiivinen viljanviljely aiheuttaa haastetta viljelykierrolle, toisi myyntikasvivelvoitteen ja rehuntuotantoalan yhteensovittaminen tuottajalle joustovaraa reagoida markkinaheilahteluihin. Yksinkertaisesti alat voisivat kompensoida toisiaan samassa suhteessa: jokainen rehuntuotantohehtaari vastaisi 0,6 hehtaaria myyntikasveja.

ESIM. 100 ha tilalla 30 % alalla rehuntuotantosopimusta, tämä vastaa $30 * 0,6 = 18$ ha myyntikasveja. Myyntikasvivelvoite 30 ha, eli puuttuva määrä $30 \text{ ha} - 18 \text{ ha} = 12 \text{ ha}$. Näistä esim 2 ha on avomaanvihanneksia, joilla kerroin 2, ja loput 8 ha jotain muuta myyntikasvia.

Luomuliitto ehdottaa myös, että vaatimus, jonka mukaan rehun välitysliikkeen tulee kuulua valvontajärjestelmään, poistetaan. Ei voi vaatia, että on tuottajan vastuulla, että ostaja kuuluu valvontaan. On myös mahdollista, että välittäjä, on sananmukaisesti vain välittäjä, jolloin hänen ei tarvitse olla luomuvalvonnassa.

16 § Luonnonmukaisen tuotannon korvauksen määrä

Ehdotamme, että luomukorvauksen tukitasot lasketaan uudestaan vastaamaan tämänhetkistä kannattavuuseroa luomutuotannon ja tavanomaisen tuotannon välillä. On myös tarpeen huomioida vuodesta 2021 jatkuneet tarkastusmaksujen korotukset.

Tämän lisäksi on laskennassa huomioitava laskentatavat muissa tukimuodoissa. Tukimäärien on oltava yhdenmukaiset ja vastattava toisiaan, koska myös tuet poissulkevat toisiaan. Eri tuotantosuunnissa pitää huomioida erilaisia asioita, esim:

- Kasvintuotanto: Luomukorvaus olisi maksettava täysimääräisesti tuotantotapojen kannattavuusero huomioiden.
- Luomuavomaanvihanneksista maksetaan 590e/ha ja tavanomainen viljelijä saa 500e/ha tekemällä yhden vaihtoehtoisen torjuntamenetelmän. Suuri epäsuhta, jonka voi korjata myös ympäristötuen puolen ehtoja muuttamalla.
- Kotieläintuotanto: Luomuliitto esittää että 0,4 eläinyksikköä hehtaarille riittäisi, tämä kannustaisi monipuoliseen, kestävään tuotantoon.

Kun otetaan huomioon luomupinta-alassa tapahtunut lasku, niin luomukorvauksen korottamisesta ei aiheudu lisäkustannusta.

Korotettu tuki ensimmäisen ja toisen sitoumusvuoden aikana, ns siirtymätuki edesauttaisi myös luomuun siirtyviä. Pidämme puutetta merkittävänä esteenä asetetun luomutavoitteen saavuttamisessa. **Ehdotamme korotettua tukea ensimmäiselle ja toisen sitoumusvuodelle.**

Kiinnitämme lisäksi huomiota tänä vuonna uutena tulleeeseen asiaan, jonka mukaan maatalousluonnon ja maiseman hoitosopimusalueilta ja perinnebiotooppien hoidon sopimusalueilta poistetaan pinta-alaa kohdista, joissa ei kasva riittävää määrää eläinten rehukasveja. Iso osa näistä tiloista on luomueläintiloja. Alojen, joita ei voida hyväksyä tukialaan, pitää olla luomutuotannon valvontajärjestelmässä, koska luomueläimet liikkuvat näillä alueilla, vaikka eivät saisi paljoakaan syötävää.

Ehdotamme että nämä nk. reikäiset alueet voitaisiin luomutuotannossa katsoa valvotuiksi ulkorajojaan myöten. Niukan rehutotannon alueista ei pidä ryhtyä tekemään erillisiä kasvulohkoja, se lisää hallinnollista taakkaa ja kustannuksia.

Janne Rauhansuu
Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri
Luomuliiton toiminnanjohtaja